

SVEIKAS SAULĖS MIESTAS
Šiaulių miesto savivaldybės
viešosios sveikatos biuras

**ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ 0-6 M. VAIKŲ 2022 M. PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ APŽVALGA**

Šiauliai

IVADAS

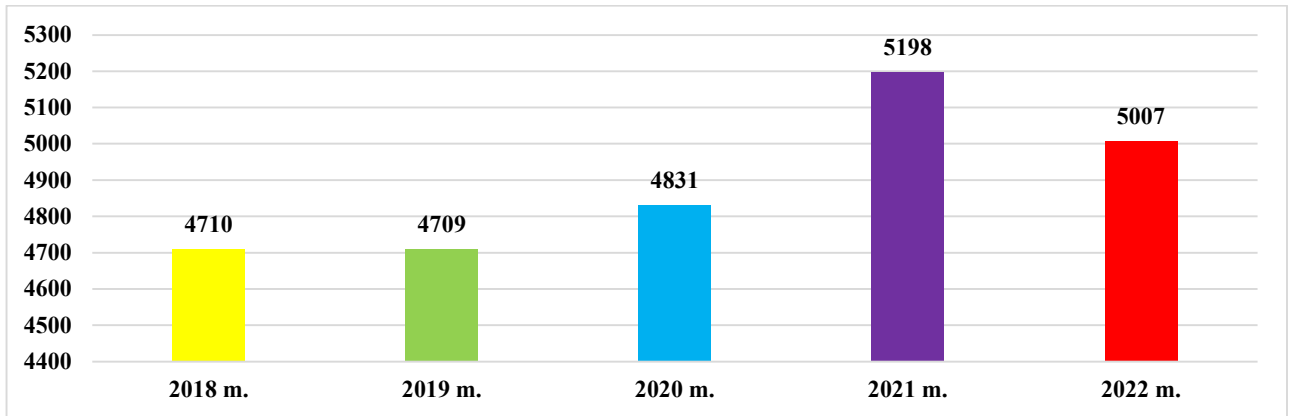
Lietuvoje jau septynerius metus yra įdiegta ir funkcionuoja Higienos instituto tvarkoma Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (toliau – VSS IS). Higienos institutui 2020 m. įgyvendinus VSS IS (Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos) plėtros projektą, kurio metu VSS IS buvo pritaikyta ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokinių sveikatos stebėsenai, atsirado galimybė kaupti ir tvarkyti šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos duomenis.

Šie duomenys į VSS IS gaunami iš elektroninės statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ (toliau – Mokinio sveikatos pažymėjimas) per sąsają su Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacine sistema (toliau – ESPBI IS).

Apžvalgoje pateikiami ir aprašomi Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos rodikliai, nustatyti profilaktinių sveikatos patikrinimų metu. Naudotasi Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos specialistų parengtu leidiniu „Mokinių sveikata 2022 m.“ Apžvalgoje pateikiami ir 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumo duomenys gauti iš Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“. Šie duomenys apima tik ugdymo įstaigas lankančius vaikus, kurie kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl sveikatos sutrikimo.

Mokinio sveikatos pažymėjimo pateikimo apžvalga

Mokinių registro duomenimis, Šiaulių mieste ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2018 m. lankė 4 710 0 – 6 m. amžiaus vaikų, o 2022 m. – 5 007 vaikai, t. y. jų skaičius per penkerius metus padidėjo 6,3 proc. (1 pav.).

1 pav. Šiaulių mieste ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0–6 m. amžiaus vaikų skaičius 2018–2022 m. (abs. sk.)

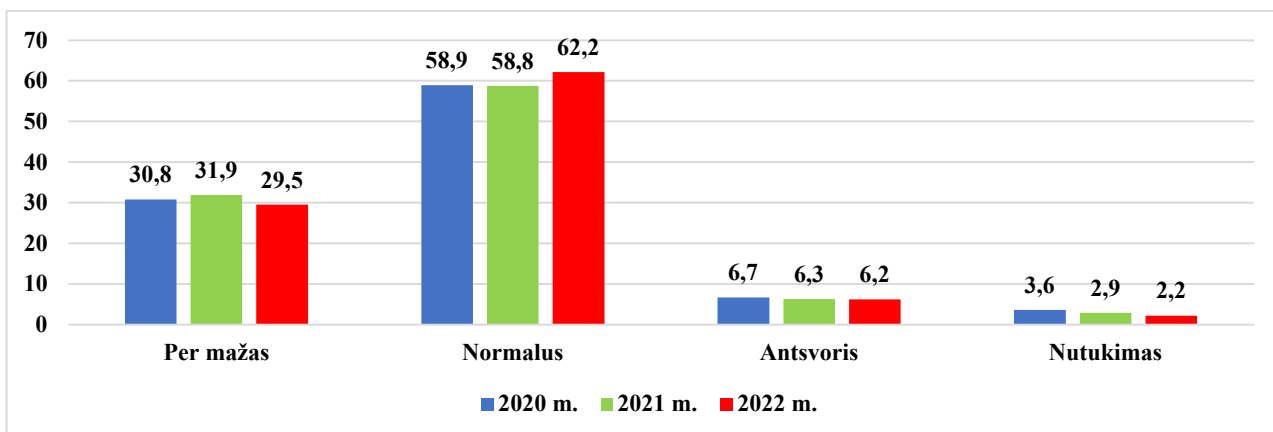
Elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą sudaro dvi atskiros dalys: I dalis „Sveikatos būklės įvertinimas“ ir II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Tai du atskiri dokumentai ir galioja nepriklausomai nuo to, ar pateikta tik I dalis, ar tik II dalis, ar abi dalys kartu. Pirmą pažymėjimo dalį turi teisę pildyti šeimos gydytojas (vaikų ligų ir vidaus ligų gydytojai) arba slaugytojas, antrą dalį – gydytojas odontologas arba gydytojas odontologas specialistas, arba burnos higienistas.

0 – 6 m. amžiaus grupėje užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį 2020 m. turėjo 96,5 proc. vaikų, 2021 m. – 87,7 proc., o 2022 m. – 86,3 proc. Lyginant 2022 m. su 2020 m., turinčių užpildytą pažymėjimo I dalį sumažėjo 10,2 proc. Užpildytą II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ 2020 m. turėjo 83,2 proc. vaikų, 2021 m. – 81,2 proc., o 2022 m. – 77,8 proc. Lyginant 2022 m. su 2020 m., turinčių užpildytą pažymėjimo II dalį sumažėjo 5,4 proc.

Kūno masės indekso vertinimas

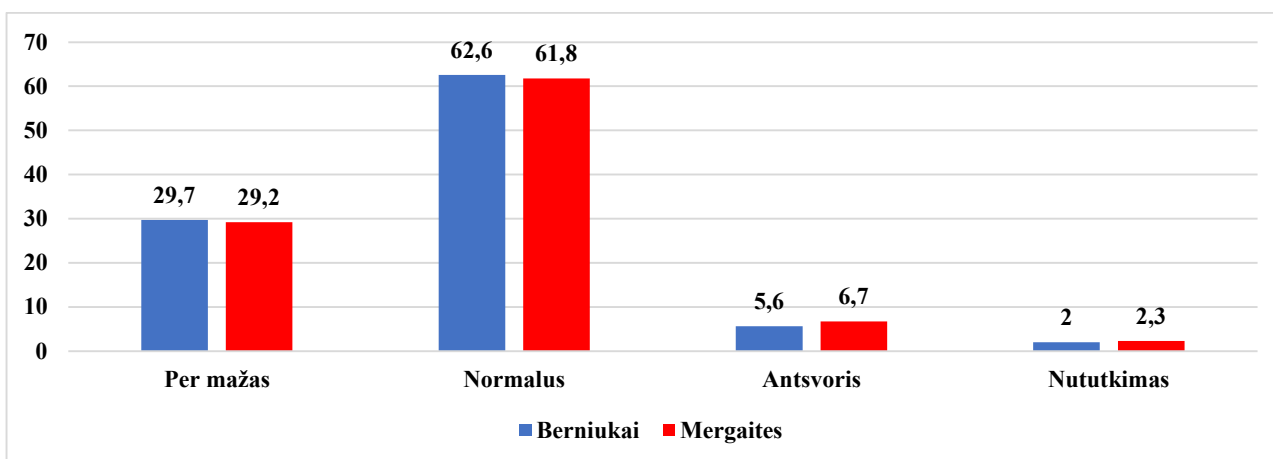
Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu šeimos gydytojas išmatuoja vaiko ūgį, svorį, rezultatus įrašo į elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą, kuriame automatiškai apskaičiuojama kūno masės indekso (toliau – KMI) skaitinė reikšmė ir KMI įvertinimas: per mažas svoris, normalus svoris, antsvoris ar nutukimas. Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojo 2 – 18 m. amžiaus vaikams pritaikytos KMI vertinimo ribos.

Apžvelgiant 2 – 6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimo rezultatus 2020 – 2022 m. matyti, kad dviems trečdaliams vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo trečdalis vaikų, beveik kas dešimtas vaikas turėjo padidėjusį svorį (2 pav.).

2 pav. 2–6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimas 2020–2022 m. (proc.)

Lyginant KMI vertinimo rezultatus 2022 m. pagal lytį 2 – 6 m. amžiaus grupėje matyti, kad kiek didesnė dalis berniukų nei mergaičių turėjo normalų svorį, tuo tarpu nežymiai didesnė dalis mergaičių nei berniukų turėjo antsvorį (3 pav.).

3 pav. 2–6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimas 2022 m., lyginant pagal lytį (proc.)

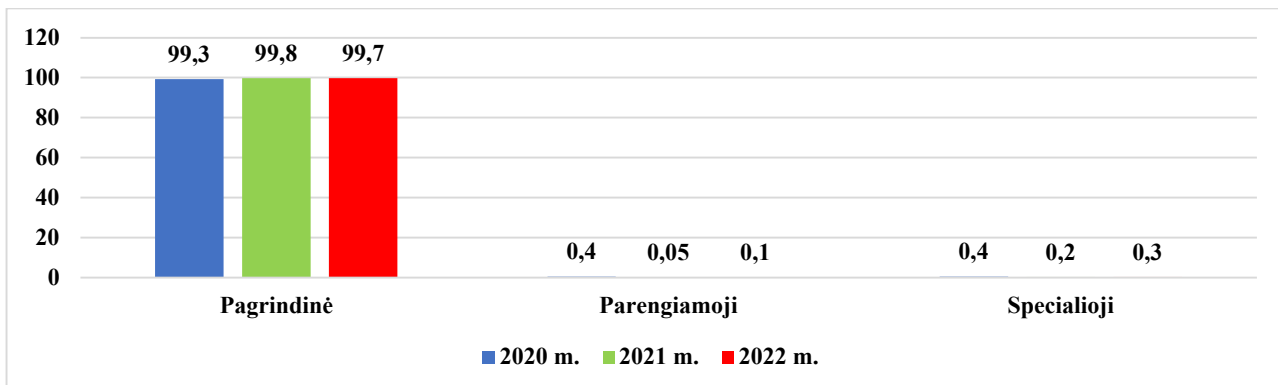
Vaikų fizinio pajėgumo įvertinimas

Kasmetinio mokinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas, įvertinęs vaiko fizinę sveikatos būklę, jo sveikatos pažymėjime nurodo fizinio ugdymo grupę: pagrindinę, parengiamąją, specialiąją.

Pagrindinei fizinio ugdymo grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimai, netaisyklinga laikysena, funkciniai negalavimai ir pan.) mokiniai. Parengiamajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti kūno kultūros pamokų visu pajėgumu. Specialiajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nuolatinių ar laikinų

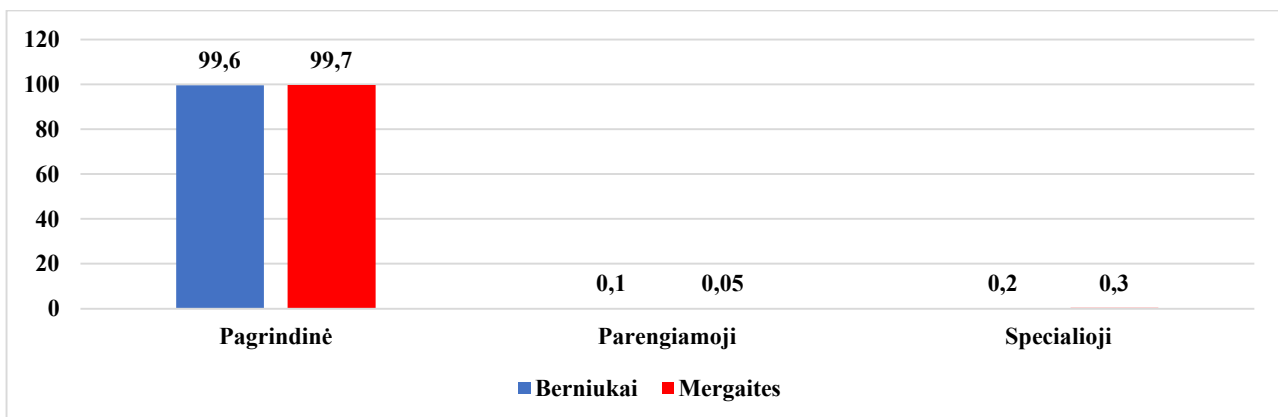
sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Tokie vaikai sportuoja pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas.

2020 – 2022 m. didžioji 0 – 6 m. amžiaus vaikų dalis sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės tesudarė labai menką dalį (4 pav.).

4 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymas fizinio ugdymo grupėse 2020–2022 m. (proc.)

Lyginant 0 – 6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymą fizinio ugdymo grupėse pagal lytį 2022 m. Šiaulių mieste matyti, kad mergaitės ir berniukai pasiskirstė tolygiai tiek pagrindinėje, tiek parengiamojoje, tiek specialiojoje fizinio ugdymo grupėje (5 pav.).

5 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymas fizinio ugdymo grupėse 2022 m., lyginant pagal lytį (proc.)

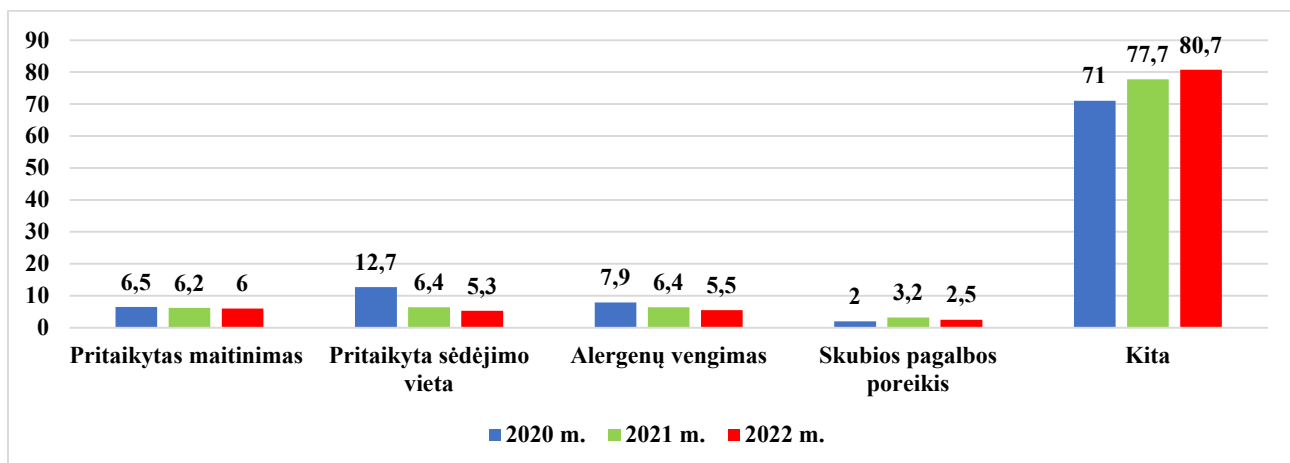
Vaikų dalyvavimas ugdymo veikloje

Mokinys, sergantis lėtine liga ir (ar) turintis sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą ugdymo veikloje, gali dalyvauti ugdymo veikloje, laikydamasis rekomendacijų. Gydytojas elektroniniame Mokinio sveikatos pažymėjime iš pasirinkto sąrašo pažymi bendrą rekomendaciją arba užpildo specialią rekomendaciją, nuroydamas mokinio ligos/sveikatos

sutrikimo TLK-10-AM kodą ir aprašydamas specialias rekomendacijas ir (ar) pirmosios pagalbos priemones, kurių gali prireikti mokiniui, dalyvaujant ugdymo veikloje.

2020 m. 23,6 proc., 2021 m. – 25,7 proc., o 2022 m. – 29,8 proc. patikrintų 0 – 6 m. amžiaus Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų buvo nurodytos bendros rekomendacijos.

Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo buvo nurodyta kas dvyliktam, alergenu vengimas – kas penkioliktam, pritaikytas maitinimas – kas šešioliktam vaikui. Daugiau nei dviems trečdaliams vaikų buvo nurodyta rekomendacija „Kita“ (6 pav.).

6 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų, kuriems nurodytos bendros rekomendacijos, pasiskirstymas 2020–2022 m. (proc.)

Vaikų dantų ir žandikaulių būklės apžvalga

Gydytojas odontologas, atlikdamas kasmetinį mokinio sveikatos patikrinimą, įvertina mokinio dantų, žandikaulių būklę ir įrašo rezultatus į Mokinio sveikatos pažymėjimo II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Ėduonies pažeistų (k), plombuotų (p) ir išrautų dantų (i) skaičius pažymėjime įrašomas ties kiekviena raide. Mažosios raidės (kpi) reiškia pieninių dantų įvertinimą, didžiosios raidės (KPI) – nuolatinių dantų įvertinimą. Jeigu profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas neranda ėduonies pažeistų, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų dantų, Mokinio sveikatos pažymėjime ties raidėmis k, p, i bei K, P, I įrašomi nuliai – tai reiškia, kad vaiko dantys sveiki.

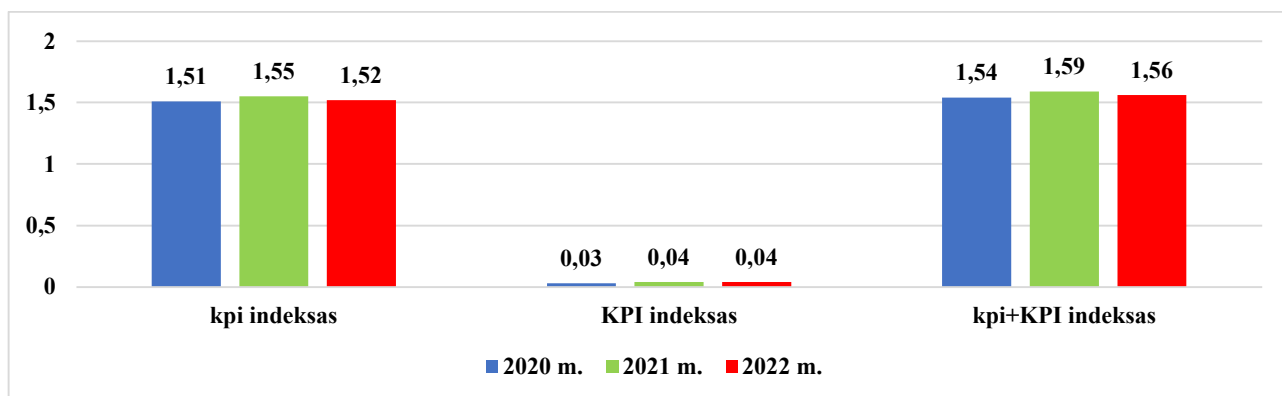
2020 m. 64,7 proc., 2021 m. – 64,4 proc., o 2022 m. – 65,5 proc. Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų turėjo sveikus dantis.

Įvertinus ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičių, apskaičiuojamas dantų ėduonies intensyvumo rodiklis – KPI indeksas, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam asmeniui.

KPI intensyvumo lygiai būna:

- Labai mažas 0,0 - 1,0;
- Mažas 1,1 – 2,6;
- Vidutinis 2,7 – 4,4;
- Didelis 4,5 – 6,6;
- Labai didelis > 6,7.

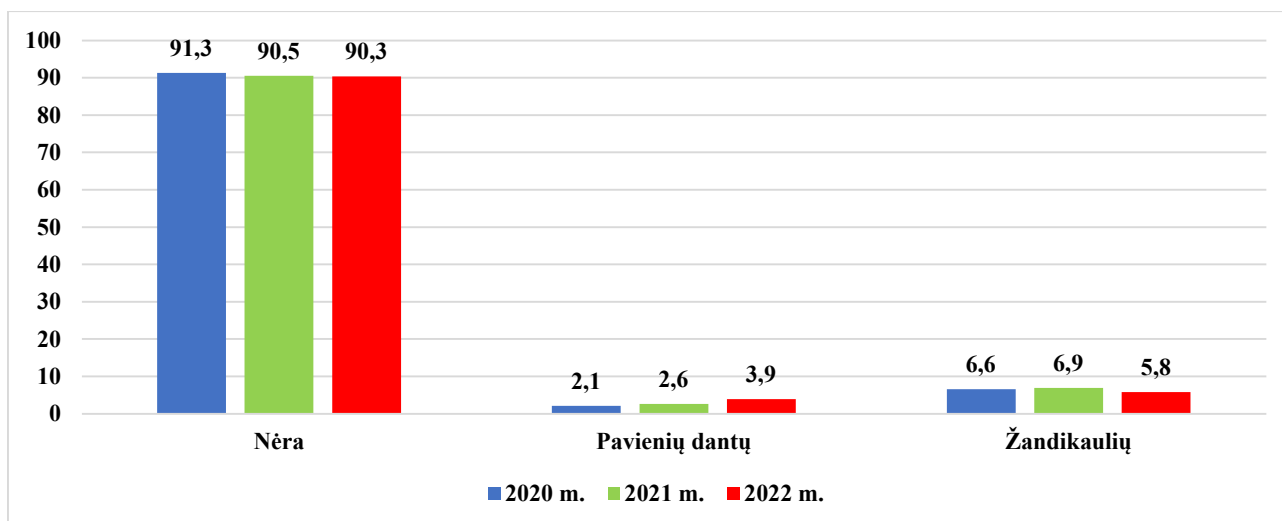
Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis ir 2020 m. (1,54), ir 2021 m. (1,59), ir 2022 m. (1,56) buvo mažas (7 pav.).

7 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų kpi, KPI ir kpi+KPI indeksų pasiskirstymas 2020–2022 m.

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas taip pat įvertina mokinio sąkandžio būklę.

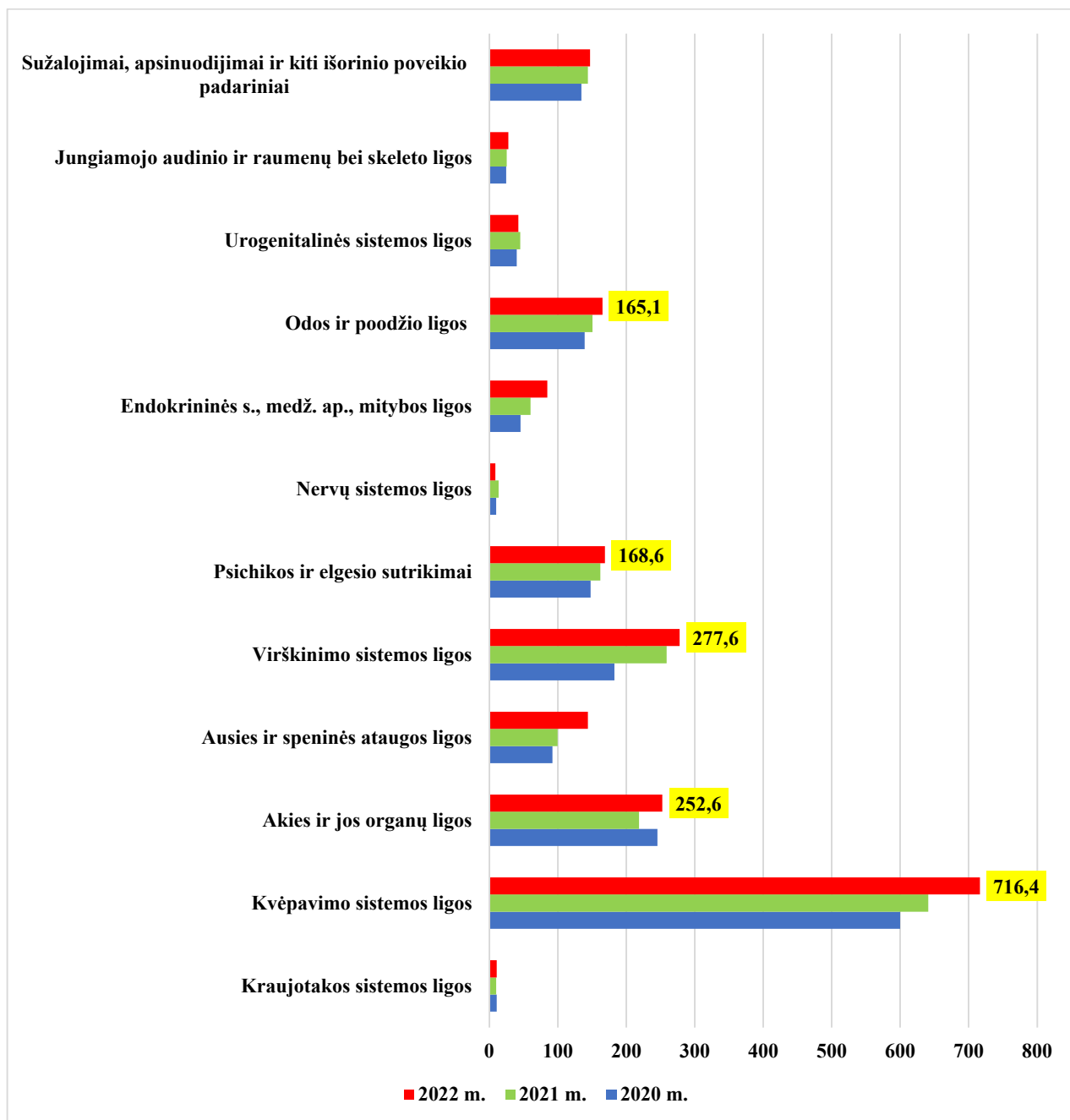
Vertinant Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų sąkandžio būklę 2020 – 2022 m. matyti, kad didžioji dauguma patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos. Pavienių dantų patologija nustatyta beveik 3,0 proc., o žandikaulių patologija daugiau nei 6,0 proc. patikrintų vaikų (8 pav.).

8 pav. 0–6 amžiaus vaikų sąkandžio patologijos įvertinimo pasiskirstymas 2020–2022 m. (proc.)

Vaikų ligotumo rodiklių apžvalga

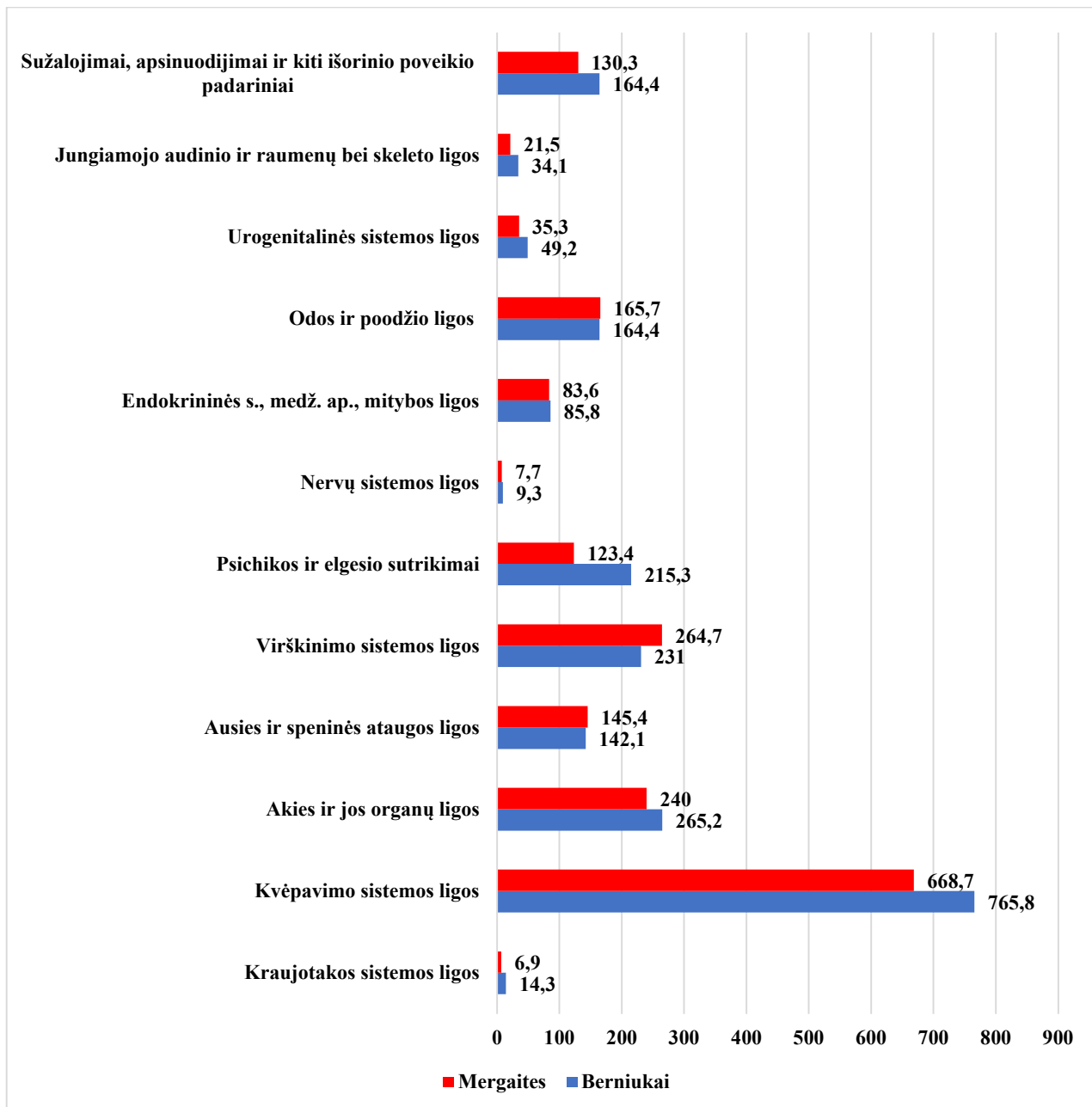
Remiantis Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenimis, 2022 m. didžiausias Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumas, kaip ir 2021 m. bei 2020 m., buvo kvėpavimo sistemos ligomis (716,4/1000 gyv.). Antroje vietoje buvo virškinimo sistemos ligos (277,6/1000 gyv.). Akies ir jos priedinių organų ligos diagnozuotos 252,6/1000 gyv. Psichikos ir elgesio sutrikimai nustatyti 168,6/1000 gyv., o odos ir poodžio ligos 0 – 6 m. amžiaus grupėje sudarė 165,1/1000 gyv. (9 pav.).

9 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2020–2022 m. (1000 gyv.)

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Lyginant 2022 m. Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumą pagal lytį matyti kad, daugiau mergaitėms buvo nustatyta tik virškinimo sistemos ligų (264,7/1000 gyv.). Tuo tarpu daugiau berniukams nustatyta kvėpavimo sistemos ligų (765,8/1000 gyv.), psichikos ir elgesio sutrikimų (215,3/1000 gyv.), sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių (164,4/1000 gyv.) (10 pav.).

10 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2022 m., lyginant pagal lytį (1000 gyv.)

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Apibendrinimas

- Šiaulių mieste ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų skaičius per penkerius metus padidėjo 6,3 proc.
- Per tris metus užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį turinčių vaikų sumažėjo 10,2 proc., II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ turinčių vaikų sumažėjo 5,4 proc.
- 2020 – 2022 m. dviems trečdaliams vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo trečdalis vaikų, beveik kas dešimtas vaikas turėjo padidėjusį svorį. 2022 m. kiek didesnė dalis berniukų nei mergaičių turėjo normalų kūno svorį.
- Per tris metus didžioji 0 – 6 m. amžiaus vaikų dalis sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės tesudarė labai nedidelę dalį.
- 2020 – 2022 m. dažniau nei kas ketvirtam vaikui buvo nurodytos bendrosios rekomendacijos. Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo buvo nurodyta kas dvyliktam, alergenu vengimas – kas penkioliktam, pritaikytas maitinimas – kas šešioliktam vaikui.
- Per tris metus daugiau nei du trečdaliai Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų turėjo sveikus dantis. Bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis buvo mažas. Didžioji dauguma patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos. Pavienių dantų patologija nustatyta beveik 3,0 proc., o žandikaulių patologija daugiau nei 6,0 proc. patikrintų vaikų.
- Didžiausias 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2020 – 2022 m. buvo kvėpavimo sistemos ligomis. Antroje vietoje buvo virškinimo sistemos ligos, toliau sekė akies ir jos priedinių organų ligos, psichikos ir elgesio sutrikimai bei odos ir poodžio ligos. 2022 m. daugiau mergaitėms buvo nustatyta tik virškinimo sistemos ligų. Tuo tarpu daugiau berniukams nustatyta kvėpavimo sistemos ligų, psichikos ir elgesio sutrikimų, sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių.